

Etická komisia prokuratúry

1/4 Spr 1/22/1000-42

Martin, 30.05.2022

ODPORÚČANIE

Etická komisia prokuratúry podľa § 217b ods. 3, 4 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov vydáva nasledovné

o d p o r ú č a n i e :

Prokurátor pri svojom vystupovaní, konaní a správaní sa na sociálnych sieťach a celkovo vo verejnom elektronickom priestore by mal dodržiavať zásady prokurátorskej etiky tak, aby zachoval nezávislosť, nestrannosť, dôveryhodnosť a dôstojnosť svoju, ako aj prokuratúry.

V tejto súvislosti je vhodné, aby sa prokurátor pri svojich aktivitách vo verejnom elektronickom priestore najmä:

- zdržal vyjadrení vyznievajúcich v prospech alebo neprospech politickej strany alebo politického hnutia,
- zdržal vyjadrení vyznievajúcich v prospech alebo neprospech minoritných skupín obyvateľstva,
- zdržanlivo sa vyjadroval k témam, ktoré rozdeľujú spoločnosť a sú mimo odbornej pôsobnosti prokurátora,
- uvážlivo uplatňoval iné vyjadrenia, hodnotiace úsudky a prezentácie, vrátane zverejňovania neverbálnych a iných foriem prejavov.

O d ô v o d n e n i e.

Etickej komisii prokuratúry (ďalej len „etická komisia“) bol dňa 25.03.2022 doručený podnet Rady prokurátorov SR o vydanie odporúčania všeobecnej povahy pre prokurátorov, ktoré v súlade s Etickým kódexom prokurátora (ďalej len „etický kódex“) i štandardmi vyplývajúcimi z judikatúry súdov, úprav a odporúčaní v iných štátoch EÚ, usmerní správanie prokurátorov vo vzťahu k zverejňovaniu, zdieľaniu a komentovaniu textov (vrátane dokumentov a informácií súvisiacich s výkonom pôsobnosti prokuratúry), odkazov, videí, fotografií, obrázkov, podcastov, blogov, rozhovorov a komentárov (obsahu) na sociálnych sieťach, vrátane pridávania emotikonov k obsahu zverejnenom inými osobami.

Podnet Rady prokurátorov SR nadväzoval na medializované informácie o aktivitách konkrétneho vedúceho prokurátora na sociálnej sieti Facebook, ktoré medzi členmi rady vyvolali vážnu pochybnosť, či takéto aktivity neznižujú dôveryhodnosť samotného prokurátora, ale vzhľadom na jeho vedúcu funkciu, aj celej prokuratúry a prokurátorského stavu. Išlo totiž o zdieľanie obsahu na sociálnych sieťach z pohľadu jedného názorového spektra, z ktorého bolo možné jednoznačne dedukovať hodnotový postoj prokurátora k šíreným materiálom.

Rada prokurátorov SR pri dlhšom sledovaní aktivít prokurátorov na sociálnych sieťach zaznamenala kolíziu práva prokurátora na slobodu prejavu (bod 4.8 Etického kódexu prokurátora) s jeho povinnosťou správať sa zdržanlivo (body 2.1, 4.8, a 5.7 Etického kódexu prokurátora) a predvídavo tak, aby jeho aktivity na sociálnych sieťach nevyvolávali pochybnosť o jeho dôveryhodnosti (body 4.1, 4.2 a 4.8 Etického kódexu prokurátora), apolitickosti (bod 4.7 Etického kódexu prokurátora) a aby nemali dosah na vnímanie jeho nestrannosti a nezávislosti nielen v konkrétnych veciach, ktoré vybavuje, ale aj vo všeobecnosti voči orgánom prokuratúry a voči prokurátorskému stavu.

Poukazujúc na príslušné ustanovenia viacerých právnych predpisov a na judikatúru súdov Rada prokurátorov SR je toho názoru, že hodnotovo ide o komplexnejší problém vyjadrenia limitov dodržiavania zásad prokurátorskej etiky vo virtuálnom priestore, kde v zásade by mali platiť rovnaké princípy správania ako v klasickom „reálnom“ svete.

Podľa § 217b ods. 3 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 154/2001 Z. z.“) etická komisia môže posudzovať etické otázky a etickú prijateľnosť správania sa prokurátorov aj bez návrhu.

V zmysle § 217b ods. 4 zákona č. 154/2001 Z. z. etická komisia vydáva svoje stanoviská a odporúčania v písomnej podobe; každé stanovisko a odporúčanie je povinná odôvodniť.

Etická komisia na základe uvedeného podnetu Rady prokurátorov SR, ale aj z vlastnej doterajšej činnosti, vnímala potrebu vyjadrenia sa k aktivitám prokurátorov na sociálnych sieťach z pohľadu prokurátorskej etiky.

Etický kódex na viacerých miestach upravuje spôsob vystupovania, konania a správania sa prokurátora, ktorý sa plne vzťahuje aj na verejný elektronický priestor, vrátane sociálnych sietí. Už v Preambule etického kódexu je uvedené, že prokurátor si uvedomuje význam funkcie prokurátora v spoločnosti a prispôsobuje svoje pracovné a súkromné aktivity tomu, aby sa nenarušila dôstojnosť funkcie prokurátora.

Podľa bodu 1.3.3 etického kódexu sa prokurátor zdrží akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť dôveru iných v nezávislosť prokuratúry. Nestrannosť prokurátora je upravená v bode 2 etického kódexu, v zmysle ktorého nestrannosť prokurátora je jedným zo základných princípov práce prokurátora. Okrem iného sa prokurátor podľa uvedeného bodu zdrží vyjadrovania názorov, ktoré by mohli ovplyvniť jeho nestrannosť, či už prostredníctvom masovokomunikačných

prostriedkov, písomných prejavov alebo verejných vystúpení. Taktiež sa zdrží verejných prejavov a pripomienok, ktoré by mohli zmariť konanie alebo negatívne ovplyvniť priebeh alebo výsledok konania.

V zmysle bodu 4 etického kódexu prokurátor je povinný dodržiavať pravidlá etického správania pri výkone svojej funkcie, ako aj v súkromnom živote, a tým prispievať k zvyšovaniu dôveryhodnosti prokuratúry (bod 4.1), je povinný zdržať sa akéhokoľvek správania, ktoré môže negatívne ovplyvniť dôveryhodnosť jeho osoby a prokuratúry (bod 4.2). Prokurátor sa vyhýba osobným kontaktom, ktoré by mohli spochybniť jeho nezáujatosť, nestrannosť a tak narušiť dôveryhodnosť jeho i prokuratúry (bod 4.6). Prokurátor sa nezúčastňuje na politickej činnosti, nespája svoje meno so žiadnou politickou stranou alebo politickým hnutím, ani nevykonáva činnosť v prospech alebo neprospech žiadnej politickej strany alebo politického hnutia (bod 4.7). Prokurátor je oprávnený vyjadrovať a prejavovať svoje občianske postoje a názory, avšak pri ich vyjadrovaní a prejavovaní je povinný dbať na to, aby nebola ohrozená alebo narušená dôveryhodnosť jeho osoby alebo prokuratúry (bod 4.8).

Prokurátor podľa bodu 5.7 etického kódexu sa vyvaruje takej prezentácie svojej osoby, ktorá by narúšala dôveryhodnosť a dôstojnosť jeho profesie a prokurátorského stavu.

Nezávislosť, nestrannosť, dôveryhodnosť a dôstojnosť sú základné princípy, z ktorých vychádza etický kódex. Etická komisia vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti poskytla dostatočný výklad uvedených zásad. Zdôraznila pritom, že dodržiavanie týchto zásad zo strany prokurátorov sa nevzťahuje len na výkon ich funkcií, ale aj na súkromný život. Prokurátor je prokurátorom dvadsaťštyri hodín denne a sedem dní v týždni. Ide o záväzok, ktorý prokurátor dobrovoľne preberá súčasne so svojím menovaním do tejto funkcie, vrátane zodpovednosti a obmedzení v profesijnom a osobnom živote.

Prokurátor, ako každý občan, má právo na slobodu prejavu. Spôsob a obsah vyjadrovania sa prokurátora, hlavne na verejnosti, je však obmedzený vzhľadom na vykonávanú funkciu. Postavenie prokurátora v spoločnosti a vyššie uvedené etické princípy spojené s touto funkciou si vyžadujú neustále posilňovanie v očiach verejnosti.

V posledných rokoch aj do osobného života prokurátorov prenikli sociálne siete. Vo všeobecnosti platí, že ide o verejný priestor. Je potrebné mať na zreteli, že komunikácia a akákoľvek ďalšia aktivita na sociálnych sieťach môže byť prístupná tretím osobám. Prokurátor aj v elektronickom priestore podlieha prísnej kontrole verejnosti. V prípade prokurátora pri týchto aktivitách platia pravidlá zdržanlivosti, striedmosti, umiernenosti a obozretnosti, a to nielen pri verbálnych prejavoch, ale i neverbálnych (zdieľania, emotikony a podobne).

Pri aktivitách vo verejnom elektronickom priestore by mal prokurátor zvažovať nielen svoj osobný postoj k predmetu aktivít, ale aj to, ako sa uvedený postoj bude javiť navonok. Aj keby vystupoval anonymne, mal by dodržiavať etické pravidlá vo vzťahu ku komunikácii na verejnosti. Nie je vhodné, aby pri týchto aktivitách zdôrazňoval svoje postavenie prokurátora. Vo všeobecnosti platí, že každé

zverejňovanie, zdieľanie a komentovanie akéhokoľvek obsahu na sociálnych sieťach by malo najprv prejsť testom publikovateľnosti. Platí to aj na obsah zo súkromia prokurátora.

Zo znenia etického kódexu je dostatočne zrejmá neprijateľnosť činností prokurátora aj vo virtuálnom priestore, ktoré by smerovali v prospech či neprospech politických subjektov. Rovnako je neprijateľná podpora, šírenie či propagácia myšlienok, ktoré sú v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti, vrátane xenofóbnych a homofóbnych prejavov, ako aj tých, ktoré prispievajú k napätiu a rozdeľovaniu spoločnosti.

Etická komisia zdôrazňuje, že funkcia prokurátora je funkciou verejnou a súkromné aktivity prokurátorov aj vo verejnom elektronickom priestore sa spolupodieľajú na vytváraní, udržiavaní a prehľbovaní dôvery verejnosti v prokurátorský stav.

Mgr. Alexander Kunderát
predseda etickej komisie